

Μια άλλη Ευρώπη

ΚΕΙΜΕΝΑ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΤΕΤΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
tetpapa@otenet.gr



Μεγάλη αίθουσα γεμάτη κόσμο. Στον Βόλο, μέσα Οκτωβρίου. Εκεί, βρεθήκαμε με τον συνάδελφο Πάσχο Μανδραβέλη. Προσκεκλημένοι από τον πρόεδρο της ισραηλιτικής κοινότητας Βόλου, κ. Μαρσέλ Σολομών. Σε εκδήλωση με θέμα «Ο αντισημιτισμός και τα στερεότυπα στην Ελλάδα». Ο κόσμος ήταν πολύ πολύ περισσότερος από την αριθμητικά μικρή ισραηλιτική κοινότητα της πόλης. Από την εκδήλωση αυτή παραθέτω σε συμπυκνωμένη εκδοχή τη δική μου συνεισφορά:

Το ακούμε συνεχώς και με έμφαση ότι «στην Ελλάδα, δεν υπάρχει αντισημιτισμός», «οι Έλληνες δεν είναι ρατσιστές», «οι Έλληνες δεν έχουν αρνητικά αισθήματα προς τους Εβραίους». Γιατί τόσο επιμονή; Γιατί το λέμε και το ξαναλέμε; Έχετε ακούσει ποτέ (εγώ, πάντως, όχι) ότι «οι Έλληνες δεν έχουν αρνητικά αισθήματα απέναντι στους Ιταλούς, στους Ισπανούς, στους Πολωνούς» και δεν ξέρω σε ποιους άλλους λαούς;

Ο αντισημιτισμός διατρέχει την ευρωπαϊκή Ιστορία. Το ασύγκριτο έγκλημα του Ολοκαυτώματος -η Shoah- δεν έγινε στην Παταγονία. Εδώ, στην Ευρώπη έγινε τον 20ο αιώνα.

Τον 20ο αιώνα, επίσης, αλλά και πριν από τον 20ο: οι Εβραίοι γνώρισαν διώξεις, πογκρόμ, τη ζωή στο γκέτο στην Ανατολική Ευρώπη, αλλά και αδικίες και προσβολές και ταπεινώσεις στη Δυτική Ευρώπη (θυμίζω απλώς την Υπόθεση Ντρέυφους).

Αντισημιτισμός υπάρχει και σήμερα σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Η Ελλάδα δεν εξαιρείται. Υπάρχει και ελληνικός αντισημιτισμός. Και είναι διάχυτος, σε όλο το πολιτικό φάσμα: από τη Δεξιά έως και την Αριστερά.

Αυτό όμως που προσωπικά βρίσκω περισσότερο ανησυχητικό και από την ύπαρξη αντισημιτισμού είναι η καχεκτική καταδίκη των αντισημιτικών φαινομένων. Είδαμε πριν από λίγους μήνες π.χ. το Πενταμελές Εφετείο Αθηνών να αθώ-



Μαρσέλ Σολομών, πρόεδρος της ισραηλιτικής κοινότητας Βόλου

Περί αντισημιτισμού και στερεοτύπων

νει τον κ. Πλεύρη. Ανατριχιαστικό γεγονός που, ουσιαστικά, δεν μας απασχόλησε. Σε οποιαδήποτε άλλη ευρωπαϊκή χώρα εάν συνέβαινε κάτι τέτοιο, θα επακολουθούσε σάλος και κατακραυγή. Εδώ, οι αντιδράσεις ήταν πολύ περιορισμένες.

Ερχομαι, τώρα, στον χώρο των ελληνικών μέσων ενημέρωσης. Θα χρησιμοποιήσω ως παράδειγμα τον τρόπο με τον οποίο προεγγίζουν την ισραηλινο-παλαιστινιακή σύγκρουση αυτή τη συνεχιζόμενη τραγωδία. Τι παρατηρούμε: μονομέρεια, απλοϊκότητα, επιλεκτική ευαισθησία και, κυρίως, το στερεότυπο «Καλός-Κακός».

Καλός: ο Παλαιστίνιος σε κάθε περίπτωση. Ακόμη και αν πρόκειται για τη Χαμάς, υπάρχει συγκατάβαση έως συμπάθεια. Ακόμη και αν πρόκειται για εκείνους τους Παλαιστίνιους, που ζωσμένοι με εκρηκτικά ανατινάσσονται, σκοτώνοντας

ανύποπτους Ισραηλινούς πολίτες. Κακός: ο Ισραηλινός. Ετσι, χωρίς διακρίσεις, χωρίς διαφοροποιήσεις ανάμεσα σε πολίτες, σε πολιτική ηγεσία, σε διαφορετικές γνώμες.

Τα ελληνικά ΜΜΕ αντιμετωπίζουν την ισραηλινο-παλαιστινιακή σύγκρουση απλουστευτικά. Δεν βλέπουν κατά κανόνα (ή δεν θέλουν να δουν) ότι και οι δύο πλευρές έχουν δίκιο, ότι και οι δύο πλευρές έχουν διαπράξει μεγάλα λάθη, ότι και οι δύο πλευρές πρέπει να κάνουν οδυνηρές υποχωρήσεις για να βρεθεί ειρηνική λύση.

Οι Παλαιστίνιοι πρέπει επιτέλους να αποκτήσουν το δικό τους ανεξάρτητο και βιώσιμο κράτος. Αλλά και το Ισραήλ πρέπει να ζήσει με ασφάλεια.

Οι Έλληνες δημοσιογράφοι (ιδίως ορισμένοι έκτακτοι απεσταλμένοι)... παίζουν στα δάκτυλα τα Μεσανατολικά. Ποιο είναι όμως

το αστείο; Ενώ παίζουν στα δάκτυλα το Μεσανατολικό, δεν μπορούν να κάνουν τη διάκριση ανάμεσα στον Ισραηλινό και στον Ισραηλίτη. Αγνοούν ότι Ισραηλινός είναι ο πολίτης του Ισραήλ ανεξάρτητα από το θρήσκευμα και Ισραηλίτης είναι ο Εβραίος στο θρήσκευμα και πολίτης άλλης χώρας (όπως εσείς).

Στα ελληνικά ΜΜΕ περισσεύουν οι «φίλοι των Παλαιστίνιων». Ωραία. Οι Παλαιστίνιοι είναι λαός ταλαιπωρημένος, έχει υποστεί και υφίσταται πολλά λόγω της ισραηλινής κατοχής. Διαβάζω, όμως, άρθρα και ρεπορτάζ όπου οι δημοσιογράφοι καθόλου δεν κρύβουν τον θαυμασμό τους για τη Χαμάς. Πώς είναι δυνατόν να είναι κανείς «φίλος των Παλαιστίνιων» και, ταυτοχρόνως, να υποστηρίζει τη Χαμάς;

Σαν να λέμε, γίνεται να «είμαι υπέρ των Ιρανών» και να υποστηρίζω τον Αχμαντινετζάντ; Ή να «είμαι υπέρ των Κουβανών» και να θαυμάζω τον Φιντέλ Κάστρο και τον αδελφό του;

Φυσικά, δεν εννοώ ότι όλοι οι Έλληνες δημοσιογράφοι κινούνται με γνώμονα το «Καλός Παλαιστίνιος - Κακός Ισραηλινός». Εξαιρέσεις εντοπίζονται. Μόνο που οι εξαιρέσεις, όπως ξέρουμε, επιβεβαιώνουν τον κανόνα.

Αντισημιτισμός υπάρχει. Δεδομένο αυτό. Σαφές. Ομως στα ελληνικά ΜΜΕ το στερεότυπο «Καλός-Κακός», τη μονομέρεια, την απλοϊκότητα, την επιλεκτική ευαισθησία (κλαίμε μόνο για τα θύματα της μίας πλευράς), δεν τα συναντάμε αποκλειστικά στο Μεσανατολικό. Είναι... ευρείας χρήσεως.

ΥΓ. • Φανταστείτε να είχαν παίξει Γαλλία - Ελλάδα (για την πρόκριση στο Μουντιάλ) και να είχαμε αποκλειστεί με γκολ που προήλθε από το... χέρι του Τιερέ Ανρί. Χάθηκε μια μεγάλη ευκαιρία να εμπλουτίσει ο ελληνισμός περαιτέρω τις θεωρίες συνωμοσίας.

Ε και Π, όπως ο Ελβετός Πρόεδρος

«Εναντίον των μινιερών». ΝΑΙ ή ΟΧΙ; Με αυτό το θέμα διεξάγεται στην Ελβετία δημοψήφισμα μεθαύριο (29 Νοεμβρίου). Ενα δημοψήφισμα που έχει προκαλέσει έντονη δημόσια συζήτηση. Την πρωτοβουλία για τη διεξαγωγή του την πήρε το Κόμμα UDC (λαϊκή, ξενόφοβη Δεξιά), το οποίο δεν θέλει να ανεγερθούν τζαμιά και, κυρίως, δεν θέλει μινιερές στην Ελβετία. Τι εννοεί το UDC; Προτιμά κολοβάτα τζαμιά; Σημειώστε, πάντως, ότι στην Ελβετία σε σύνολο πληθυσμού 7,5 εκατ. υπάρχουν 400.000 μουσουλμάνοι. Για

πολλούς συμπατριώτες μας, οι Ελβετοί (και όχι μόνον) είναι «ξενέρωτοι» και η χώρα τους παρομοίως. Στην «ξενέρωτη» λοιπόν Ελβετία, ο πρόεδρος Χανς-Ρούντολφ Μερτς, προσωπικά, με τηλεοπτικό διάγγελμα πήρε θέση καθαρή. Ούτε ουδετερότητα. Ούτε μισόλογα. Κάλεσε τους Ελβετούς να πουν ξεκάθαρα ΟΧΙ στο δημοψήφισμα «Εναντίον των μινιερών». Παραθέτω απόσπασμα από την

τηλεοπτική παρέμβασή του: «Στην Ελβετία, οι άνθρωποι έχουν τα πιο διαφορετικά θρησκευτικά πιστεύω. Είναι καθολικοί, προτεστάντες, μουσουλμάνοι, εβραίοι, σιχ, βουδιστές. Η ανεξίτηρη σκευχή έχει μακρά ιστορία στη χώρα μας και η θρησκευτική ελευθερία είναι κατοχυρωμένη. Οι μουσουλμάνοι στην Ελβετία πρέπει να μπορούν να ασκούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα σε τζαμιά με μινιερές. Με μινιερές, όμως, χωρίς μεγάφωνα ώστε να μην αντηχεί (ΣτΣ ακριβώς για λόγους ανεξίτηρης σκευχής) το κάλεσμα του μουεζίν για προσευχή. Σας ζητώ να μην αρκестείτε απλώς στην ανοχή των συμβόλων των άλλων θρησκειών. Σας ζητώ να μιλήσετε με τον γείτονα και τον συνάδελφό σας που έχει θρησκευτικές πεποιθήσεις διαφορετικές από τις δικές σας. Σας ζητώ να πείτε ΟΧΙ στο δημοψήφισμα της 29ης Νοεμβρίου». Σαφής. Σαφέστατος ο πρόεδρος της «ξενέρωτης» Ελβετίας. Νομίζω ότι κάτι θα είχαμε κερδίσει, εάν έμοιαζαν στο νυχάκι του Ελβετού προέδρου οι Έλληνες δήθεν «ανέρωτοι» πολιτικοί.

Μικρό Αλφαβητάριο

ΕΥΡΩΠΗ-ΕΥΡΟΠΕ-ΕΥΡΟΠΑ

«Γράμμα στην Αννα»

◆◆◆ Κατ' ευθείαν στο θέμα: Δεκάδες οι δημοσιογράφοι και οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που έχουν δολοφονηθεί -και οι δολοφονίες συνεχίζονται, η τρομοκρατία επίσης- στη Ρωσία του Πούτιν.

◆◆◆ «Γράμμα στην Αννα». Μια ταινία μεγάλου μήκους, που αποτίει φόρο τιμής στη δολοφονημένη Ρωσίδα δημοσιογράφο Αννα Πολιτκόφσκαγια και στους αγώνες της για δημοκρατία στη χώρα μας. Μια ταινία που ταυτοχρόνως αποτελεί ντοκουμέντο για την «εποχή Πούτιν». Δημιουργός της, ο Ελβετός Ερίκ Μπεργκρόν, ο οποίος γνώριζε τη δημοσιογράφο και μαζί της, δηλαδή με την παρουσία της ίδιας μπροστά από την κάμερα, ξεκίνησαν τα γυρίσματα (η ταινία προβάλλεται ήδη στους κινηματογράφους, σε Γαλλία, Ελβετία, Βέλγιο).

◆◆◆ «Γράμμα στην Αννα». Αυτές οι σκηνές με

την Αννα Πολιτκόφσκαγια, τραβηγμένες το 2003-2004, περιλαμβάνονται στην ταινία. Τη βλέπουμε να μιλά για την κατάσταση στη Ρωσία και να κάνει ζοφερές εκτιμήσεις για το μέλλον.

◆◆◆ Αδιάλλακτη προς το Κρεμλίνο. Απαιτητική προς τον εαυτό της. Αφοσιωμένη στην υπόθεση «αλήθεια για την Τσετσενία». Αλλοτε χαμογελαστή. Αλλοτε οργισμένη. Κυρίως, όμως, αποφασισμένη...

◆◆◆ Η Αννα Πολιτκόφσκαγια δολοφονήθηκε στη Μόσχα, από δύο αγνώστους (παραμένουν πάντα άγνωστοι και ασύλληπτοι), στην είσοδο της πολυκατοικίας της, στις 7 Οκτωβρίου 2006. Εκείνη την ημέρα ο Βλαντιμίρ Πούτιν είχε τα γενέθλιά του. Λίγες ημέρες πριν, η Αννα έγραφε: «Όσο ο Πούτιν θα βρίσκεται στην εξουσία, δεν θα μπορέσουμε να ζήσουμε σε μια χώρα δημοκρατική».

Στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (18.11.2009), η Ομάδα των Πρασίνων και οι «Δημοσιογράφοι Χωρίς Σύνορα» οργάνωσαν εκδήλωση για την Αννα Πολιτκόφσκαγια. Με προβολή της ταινίας «Γράμμα στην Αννα» και, ακολούθως, συζήτηση με τον γιο της Ιλία Πολιτκόφσκι, τη δικηγόρο της οικογενείας, τον υποδιευθυντή της «Νόβαγια Γκαζέτα» (της εφημερίδας της), τον σκηνοθέτη της ταινίας. Η αίθουσα ήταν κατάμεστη και το κλίμα συγκινησιακά φορτισμένο. Τέτοια εκδήλωση αδύνατον να γίνει στην Ελλάδα -δεν σκόνηται το κλίμα, δεν το επιτρέπει η περιρρέουσα ατμόσφαιρα.

Στην αφίσα της εκδήλωσης επάνω, επάνω υπήρχε η φράση: «Στη Ρωσία όταν οι δημοσιογράφοι γίνονται ενοχλητικοί, τους σκοτώνουν». Αυτό ποιον ενδιαφέρει στην Ελλάδα; Νομίζω κανέναν. Ούτε τους δημοσιογράφους.